

Prof.Dr. Bilsen BEŞERGİL

TERİMLER SÖZLÜĞÜ

petrol, petrol kimyası, petrol ürünleri

referanslar

- * [Petrol, Petrol Kimyası](#) (Ege Üniversitesi Yayını, İzmir, 2009)
- * [Rafineri Prosesleri](#) (Ege Üniversitesi Yayını, İzmir, 2009)
- * [Petrokimya Teknolojisi](#) (Ege Üniversitesi Yayını, İzmir, 2009)
- * [Yakıtlar Yağlar](#) (Ege Üniversitesi Yayını, İzmir, 2009)
- * [Hampetrolde Petrokimyasallara, El Kitabı](#) (Tükemat, İzmir, 2007)

O, Ö

OECD (Organization for Economic Co-operation and Development): Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Organizasyonu: Serbest ekonomi ve demokrasi ilkelerini benimsemiş olan gelişmiş ülkelerin kurduğu uluslar arası bir organizasyondur; kökeni, II. Dünya Savaşından sonra Avrupa'nın yeniden yapılandırılması için uygulanan Marshall Planına destek amacıyla oluşturulan Avrupa Ekonomi İşbirliği Organizasyonudur (Organization for European Economy Co-operation, OEEC). Üye ülkeler: ABD, Almanya, Avustralya, Avusturya, Belçika, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Hollanda, İrlanda, İngiltere, İspanya, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Japonya, Kanada, Kore, Lüksembourg, Macaristan, Meksika, Norveç, Polonya, Portekiz, Slovak Cumhuriyeti, Türkiye, Yeni Zelanda, Yunanistan

Oil Shale (Yağ Kumı): Çökel orijinli bir kayaç türüdür; kül miktarı >%33'dür, şiddetli şartlar altında distillendiğinde içerdiği organik kısımlar elde edilebilir. Ancak solventlerle ekstraksiyonla elde edilebilecek petrol verimi düşüktür. Dünya Oil Shale Kaynaklarının %89 kadarının Kuzey Amerika'da (Colorado, Utah, Wyoming) ve kalan %11'inin de Afrika, Güney Amerika, Asya, Avrupa, Orta doğu, Okyanusya'da olduğu tahmin edilmektedir.

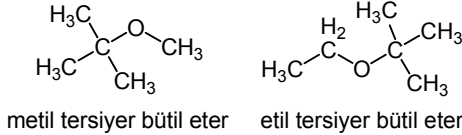

Oil shale

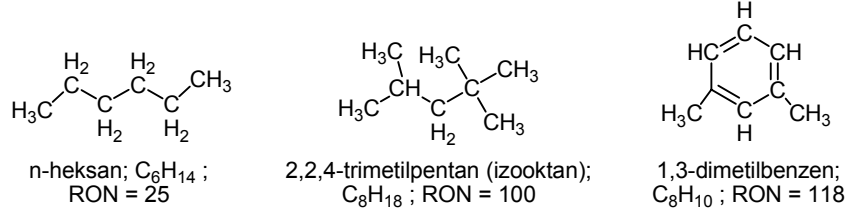
Oil Zonu: Petrol üretilebilecek bölge veya petrol oluşumunun bulunduğu bölgedir. Bir rezervuarda birbirinden ayrılmış halde gaz, petrol ve su bulunduğunda, oil zonu gaz zonunun hemen altında, su zonunun üstünde yer alır.

Oil: Hampetrol, yağ

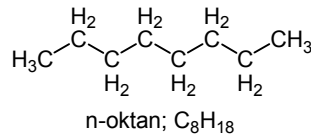
Oksijenatlar: Karbon, hidrojen ve oksijen içeren, MTBE (metil tersiyer bütül eter) veya ETBE (etil tersiyer bütül eter) gibi moleküllerdir; benzinin oktan sayısını artırmak ve motorda yandıktan sonra CO gibi zararlı gazlar oluşmasını önlemek amacıyla kullanılır.

Oktan Sayısı: Benzinin göreceli olarak vurutuya dayanıklılık (antiknock) karakteristiklerini tanımlayan bir sayıdır; yakıtın ateşleme ile eşanlı olarak yanması için ne kadar sıkıştırılabildiğini tanımlar. Sıkıştırılan yakıt kıvılcım çakmasından önce kendiliğinden yanarsa "vuruntu" meydana gelir; bunun anlamı uygulanan sıkıştırma oranının kullanılan yakıt için yüksek olduğudur. Bazı bileşiklerin oktan sayıları:

Oktan: Normal oktan (C_8H_{18}) düz zincirli bir hidrokarbondur; benzinin oktan sayısı tayininde referans yakıt olarak kullanılır.

Olası Rezervler (Probable Reserves): Olası rezervler ispatlanmamış rezervler sınıfına girer; ilave veya ek rezervlerdir. Tahmini kazanılabilir miktarın doğruluk derecesi ispatlanmış rezervlerden daha düşüktür. Gerçek üretim miktarı tahmin edilen ispatlanmış + olası rezervlere eşit veya daha fazladır.

Olefin Fiber: En az %85 etilen, propilen veya diğer olefin birimleri içeren polimerden üretilen fiberlerdir; amorf kauçuksu polimer içermez.

Olefin: Bir karbon-karbon çift bağı bulunan ve genel formülleri C_nH_{2n} olan bir doymamış hidrokarbonlar grubudur.

Oligomer: 2, 3 ve 4 gibi az sayıda monomerin birleşmesiyle oluşan moleküllerdir; dimerler, trimerler, tetramerler, gibi adlar verilir.

Oluşum (Formasyon): Yer kabuğunun belirli bir tabakasını, veya bir tabakanın belirli bir alanını tanımlamakta kullanılan bir terimdir. Oluşum, çoğunlukla bir petrol rezervuarının bulunduğu kayalık alan için kullanılır.

Oluşum Gazı: Bir yer altı rezervuardan başlangıçta üretilen gazdır.

Oluşum Akışkanı: Yer altı oluşumlarda bulunan gaz, yağ veya sudur.

OPEC: (The Organization of the Petroleum Exporting Countries) Petrol İhraç Eden Ülkeler Organizasyonu: Üye devletler arasında ekonomik ve düzenli üretim ve ihracat, kararlı fiyat uygulaması ve ülkelerine gerekli kazancı sağlayacak petrol politikalarını saptamak amacıyla 1960 yılında İran, Irak, Kuveyt, Suudi Ara-

bistan ve Venezüella'nın katılımıyla kuruldu, 1962'ye kadar sekiz ülkenin (Katar, Endonezya, Libya, Birleşik Arap Emirlikleri, Cezayir, Nijerya) katılımıyla üye sayısı on bire yükseldi. Kuruluşundan itibaren ilk beş yıl Cenova'da (İsviçre) olan merkez 1965'de Viyana'ya (Avusturya) nakledildi. Kuruluşundan sonraki yirmi yıl içinde iki petrol (fiyat) krizi yaşandı; 1973'deki Arap petrol ambargosu ve 1979 yılındaki İran Devrimi. Yükselen petrol fiyatları 1980'li yılların başında düşüşe geçti. Ancak Ortadoğu'daki karışıklıklar 1986'da üçüncü, 1990 başında dördüncü petrol krizini yarattı. Petrol fiyatlarında yaşanan krizler OECD üyesi olmayan ülkelerin üretimlerinin artırılmasıyla dengelenerek 1998'e kadar kararlı bir fiyat politikası yaşandı

Optimizasyon: Bir üniteden veya üniteler kompleksinden elde edilecek ekonomik kazancın en fazla olmasını sağlayacak çalışma.

Organik Atık: Hayvansal veya bitkisel atık maddelerdir.

Organik karbon: Fotosentezle oluşan şekerler ve karbonhidratlarla büyüyen bitkileri yiyen hayvanlar ve diğer organizmaların içerdiği karbonlu bileşiklerdeki karbondur.

Orijinal Kaynaklar (Original Resources): Doğal birikimler (akümülyasyon) yoluyla yer kabuğunda orijinal olarak bulunduğu 'tahmin edilen' hampetrol miktarıdır. Orijinal kaynaklar iki grupta toplanır; keşfedilmiş (developed) ve keşfedilmemiş (undeveloped) kaynaklar; bunların herbiri de üretilebilir (recoverable) ve üretilemez (unrecoverable) kaynaklar olarak alt sınıflara ayrılır.

Ozon: Üç atom oksijen içeren bir moleküldür; stratosferde doğal olarak oluşur ve yeryüzünü zararlı ultraviyole radyasyondan koruyucu bir kalkan meydana getirir. Troposferde, ozon bir kimyasal oksitleyici, bir sera gazı ve fotokimyasal sisin temel elemanıdır.

Ön-Kambriyen (Precambrian): Kambriyen Çağ öncesi oluşmuş; yaklaşık olarak 600 milyon yıl önce.

Örtü (Seal): 1. Altında veya yanında hidrokarbonların toplandığı geçirimsiz kayalardır; shale, kireç taşı, kumtaşı, tuz tabakaları veya kil taşı gibi hidrokarbonların geçişine olanak vermeyen kayaç türüdür. Seal kayaçlar, tüm potansiyel petrol havzalarında ve aşırı basınç altındaki alanlarda (overburden) çok yaygındır. 2. Sızıntıyı engellemekte kullanılan kauçuk veya diğer malzemelerdir.

Örtü kayacı

Örtü Tabakası (Overburden): Pay zone ile yer yüzeyi arasında kalan ve örtü (seal veya cap) kayalar ve rezervuar oluşumlar üzerine aşırı yük uygulayan tabakalar bölgesidir. Oluşumları zamanımızdan ~65 yıl öncesine aittir; bunlar, toprak, klay (kil), kum, susuz kalıntılar, kaya parçaları, shale, tatlı su gölleri ve nehirleri, tuzlu su havuzlarıdır.